O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A.A.Elmurodov
2025 yil “27” 06

MEHNAT IQTISODIYOTI

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Kunduzgi ta’lim shakli uchun

Bilim sohasi:	400000 –	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000 –	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410800–	Menejment

Samarqand – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Iqtisodiyot fakulteti
60410800– Menejment ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	*Mehnat iqtisodiyoti*
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	MI 2305
Yil:	2025-2026
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Talabalarga mehnat munosabatlari sohasidagi qonuniyatlarni, shu jumladan, mehnat mohiyati namoyon bo'lishining o'ziga xos shakllari, chunonchi, ish bilan bandlik, mehnatni tashkil etish, unga haq to'lash, uning samaradorligi, mehnat sosiologiyasi bilan bog'liq bir qator muammolarni hal etishdan iboratdir.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Iqtisodiyot nazariyasi
2.	Iqtisodiy siyosat
3.	Mehnat huquqi
4.	Inson resurslarini boshqarish
5.	Makroiqtisodiyot

5.	Makroiqtisodiyot
Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	"Mexnat iqtisodiyoti" fanning mazmuni, maqsadi, vazifasi va boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi, iqtisodiyotni yangilash va modernizasiyalash sharoitida mehnatni tashkil etish, mehnat resurslarining shakllanishi va ulardan samarali foydalanish muammolarini o'rganish.
TN2	Iqtisodiyot tarmoqlarida mehnat unumdorligini oshirishning asosiy muammolarini aniqlash; bozor mexanizmi tizimida mehnat bozorining shaklanishi va rivojlanishi muammolarini o'rganish; aholining ish bilan bandligi va ishsizlikni kamaytirishning yo'llarini aniqlash
TN3	Talabalarda har xil turga mansub bo'lgan hayvonlar organizmidagi va uning ayrim qismlari: sistemalari, organlari, to'qimalari, hujayralarida kechayotgan hayotiy jarayonlarni, bu jarayonlarning hayvonlar turiga. jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga, mahsuldorligiga va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishi haqida bilimga ega bo'lishlari kerak.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN4	Mamlakatda mehnatga bo'lgan munosabat, "temir daftar"lardan kam ta'minlangan aholi qatlamini chiqarish, yoshlarni, xotin-qizlarni bandligini ta'minlash,kambag'allikni kamaytirish borasidagi davlat dasturlarini amalga oshirish jarayonlarini chuqurroq o'rganadi; mamlakatda voyaga yetmagan yoshlarni majburiy mehnatga jalb qilmaslik yo'nalishlaridagi innovatsion imkoniyatlarni qo'llash; aholining mehnatga yaroqli qatlamini ish haqlarini oshirish, ijtimoiy-iqtisodiy holatni yanada yaxshilash imkoniyatlarini joriy etish; xorij va mahalliy tajribalardan keng foydalanib, mulkchilikning turli shakllarini kiritish hisobiga ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan samarali bo'lishligini rivojlantirish to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
TN5	mamlakat qishloq xo'jaligini rivojlantirishda sanoat tarmoqlaridagi innovatsion jarayonlardagi mavjud muammolar va ularni yechimini aniqlashni, O'zbekiston Respublikasida mehnat qilish evaziga sanoatga innovatsion texnika va texnologiyalarni joriy etish mohiyatini bilishi va ulardan foydalana olish;
TN6	talaba mehnat iqtisodiyoti integrasiyasi, mamlakat-sanoatining tarkibi, uning innovatsion rivojlanib borishi, sanoat tarkibiga kiruvchi oziq–xavfsizligini ta'minlashda mehnatning o'rni, sohalarining ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan rivojlanishini hozirgi holati, ilmiy-innovatsion faoliyatning qonuniy va normativ xududiy asosini bilish va qo'llash bo'yicha yechimlar qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Mehnat iqtisodiyoti mehnat haqidagi fan
M2	Mehnat bozori: mohiyati, shakllanishi va rivoglanishi
M3	Mehnat resurslari va ularning shakllantirilishi
M4	Mehnat potensiali
M5	Inson kapitali va inson taraqqiyoti
M6	Ish bilan bandlik: nazariya va amaliyot
M7	Mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lmagan aholini ish bilan bandligi
M8	Mehnat bozorida mehnat resurslarining mobilligi va migratsiyasi
M9	Ish bilan beqaror bandlik: shakllari, imkoniyatlari va muammolari
M10	Mehnat bozorida davlatning ish bilan bandlik siyosati.
M11	Ishsizlik: uning sabablari va xususiyatlari
M12	Mehnatga bo'lgan rag'bat, motivasiya va haq to'lashni tashkil etish
M13	Mehnat munosabatlari.
M14	Ijtimoiy-mehnat munosabatlari va ularning tartibga solinishi
M15	O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning harakatlar strategiyasida mehnat munosabatlari
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Mehnat to'g'risidagi fanning yuzaga kelishi va uning jamiyat rivojlanishidagi roli
A2	Mehnat iqtisodiyotining predmeti va uslubiyati
A3	Mehnat jarayonlarini tashkil etish
A4	Bozor xo'jaligi tizimida mehnat bozori
A5	Mehnat resurslari va mehnat potensiali
A6	Aholini ish bilan bandligi nazariyalari va ularni amalda qo'llanilishi
A7	Aholi ish bilan bandligining shakllanishi va mohiyati
A8	Ishchi kuchi migrasiyasi va uning mehnat bozoriga ta'siri
A9	Ishsizlik: sabablari, hususiyatlari va kamaytirish yo'llari
A10	Mehnat unumdorligi: tushunchasi, o'lchash omillari va rezervlari
A11	Aholining turmush darajasi, daromadlari va uni davlat tomonidan tartibga solish
A12	Personal va inson resurslarini boshqarish
A13	Ish haqini tashkil etish va uni isloh qilish
A14	Mehnatga haq to'lash tizimlarini tashkil etish
A15	Bozor munosabatlari tizimida mehnatni boshqarish

- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga tayorgarlik korilmagan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha matnlarni boshqalardan ko’chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo‘yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yol qoyilgan bo‘lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o‘qituvchisi haqida ma’lumot

Mualliflar:	**D.F.Ruziyeva** – SamDVMCHBU, “Iqtisodiyot va menejment” kafedrasi assistenti
E-mail:	d70934898@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Iqtisodiyot va menejment” kafedrasi
Taqrizchilar:	**K.J.Mirzayev** - Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi mudiri, i.f.d., professor. **O.Pardayeva**-Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasi mudiri, i.f.b.f.d. (PhD)

Mazkur Sillabus universitet o‘quv-uslubiy Kengashning 2025 yil 25.06 dagi 6 sonli yig‘ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Iqtisodiyot va menejment” kafedrasining 2025 yil 26.05 dagi 11 sonli yig‘ilishi bayoni bilan maqullangan.

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘I Sh.Qurbonov

Fakultet dekani A.Alikulov

Kafedra mudiri N.Rajabov

Tuzuvchilar D.Ruziyeva

Mashg‘ulotlar shakli: Mustaqil ta’lim (MT)		
MT1	Mamlakatni jadal isloh etish va modernizatsiyalash sharoitida. Mehnatni tashkil etishni takomillashtirish muammolari	4
MT 2	Mehnat resurslarining shakllanishi va ulardan foydalanish muammolari	6
MT 3	Mehnat jarayonlari va uni tashkil etish	4
MT 4	Yollanma mehnat va uning turlari	4
MT 5	Ishchi kuchi va personal	4
MT 6	Xodimlarni boshqarish samaradorligini oshirish.	6
MT 7	Ishchi kuchi sifati	4
MT 8	Mehnat va inson resurslari	4
MT 9	Mehnat bozorini shakllanishi va rivojlantirish muammolari.	6
MT 10	Mehnat bozori –mohiyati va namoyon bo‘lish shakllari	6
MT 11	Korxonada mehnat unumdorligi: taxlil qilish,rejalashtirish.	4
MT 12	Ish bilan bandlik siyosati va mehnat bozorini tartibga solish	6
MT 13	Mehnatni mosivasiyalash va rag‘batlantirish	4
MT 14	Mehnatga haq to‘lash	4
MT 15	Aholini turmush darajasi va daromadlar tabaqalanishi	6
MT 16	Mehnat samaradorligi va uni o‘lchash usullari	6
MT 17	Ijtimoiy mehnat munosabatlari	4
MT 18	Mehnat samaradorligi va uni o‘lchash usullari	4
MT 19	Ijtimoiy mehnat munosabatlari	4
MT 20	Mehnatni tashkil etishni takomillashtirish muammolari	4
MT 21	Arastu asarlarida tovarlarning qiyoslana olishi muammosi haqida.	6
MT 22	Mehnatga haq to‘lashning ishbay turi	4
MT 23	Mehatga haq to‘lashning vaqtbay turi	4
MT 24	Mehnatga haq to‘lashning boshqa xil turlari	6
MT 25	Iqtisodiyotni modernizasiyalash sharoitida mehnatni boshqarish	6
MT 26	Aholini ish bilan bandligining klassik va neoklassik nazariyalari	4.
MT 27	Klassik maktabning namoyandalari A.Smit va D. Rikardo ta’limotlarida bozor	6
MT 28	J.Keyns va neokeynschilarning ish bilan bandlik nazariyasi	4
MT 29	Uilyam Petti va Pyer Buagilber tomonidan mehnat haqidagi fanga asos solinishi	4
MT 30	A.Fillips inflyasiya va ishsizlikning bir-biriga bog‘liqligi haqida	4
MT 31	Milton Fridman maktabi. Ishsizlikning tabiiy me’yori to‘g‘risidagi gipotezalar	4
MT 32	Shartnomaviy ish bilan bandlik nazariyasi. Institusional yo‘nalish.	4

Jami	150

Asosiy adabiyotlar	
1.	Abdurahmonov Q.X, Zokirova N.Q. Mehnat iqtisodiyoti va sotsiologiyasi. O‘quv qo‘llanma. - T.: «Fan va texnologiya», 2013. – 536 b.
2.	Abdurahmonov Q.X. Mehnat iqtisodiyoti. Darslik. – T.: Mehnat, 2013. –763 bet.
3.	Дубровин И.А., Каменский А.С. Экономика труда: Учебник. – М.:Дашков и К, 2012.–232с.
4.	Abduraxmonov Q.X., Shoyusupova N.T. Mehnat iqtisodiyoti: ijtimoiy mehnat munosabatlari. Darslik - T.: 2011. –494b.
5.	Abdurahmonov Q.X.va boshqalar. —Inson taraqqiyotil. Darslik. T.: “Fan va texnoloigiya”, 2013.- 476 b
Qo‘shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi,2021 yil.– 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.
6.	Abduraxmonov Q.X., Shoyusupova N.T. Mehnat iqtisodiyoti: ijtimoiy mehnat munosabatlari. Darslik - T.: 2011. –494b.
7.	Abdurahmonov Q.X.va boshqalar. —Inson taraqqiyotil. Darslik. T.: “Fan va texnoloigiya”, 2013.- 476 b.
8.	Easterly, W. (2011). The Elusive Quest for Economic Growth: Economists’ Adventures and Misadventures in the Tropics. The MIT Press.184 pg
9.	Werner-Müller, J. (2017). What is populism? Penguin Books 36pg
Axborot manbaalari	
1.	www.Ziyo.net.
2.	www.lex.uz
3.	www. stat.uz
4.	www.mehnat.uz

Talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning moxiyati va mazmunini to‘liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo’l qo’ymasa;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo’nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo‘lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to‘liq va aniq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me’yoriy-xuquqiy xujjatlarni to‘liq o‘zlashtirgan bo‘lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo‘yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo‘lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo‘l qo‘ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o’quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo‘yicha berilgan savollarga to’gъri javob bera olsa;
- fan bo‘yicha konspektini puxta shakllantirgan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha mustaqil topshiriqlarni toliq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me’yoriy xujjatlarni o‘zlashtirgan bo‘lsa.

d) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo‘lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo‘l qo‘yilsa;
- bayon qilish ravon bolmasa;
- fan bo‘yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo‘yicha matn puxta shakllantirilmagan bo‘lsa.

e) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin: